

דו"ח איכות

ידיעון התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

גיליון סיכום הפעילות בחודש אוגוסט 2017

עטרנו לבג"צ: אחרי שנה - יש למנות לאלתר יו"ר לדירקטוריון התעשייה האווירית – התנועה דורשת בעתירה למנות לאלתר יו"ר לדירקטוריון התעשייה האווירית – בהתאם לחוק. התעשייה האווירית לישראל בע"מ מתנהלת מזה קרוב לשנה ללא יו"ר דירקטוריון. המדובר באחת מהחברות הממשלתיות החשובות במשק הישראלי, והיא פועלת – בניגוד לחוק – בהעדר הגורם שאמור להכווין את פעילותה. בנוסף, נוכח העובדה כי הותרת משרת יושב-ראש הדירקטוריון בלתי-מאוששת בתקופה כה גועשת ורוגשת בחברה הממשלתית, בה מתנהלת נגד בכירה ועובדיה חקירה משטרתית מסועפת ורחבת-היקף, כך שהחברה נעדרת גורם שיכווין את פעילותה במהלך סערה זו שפקדה אותה ושיבטיח את מזעור הנזקים בתקופה זו – הינה בלתי-סבירה באופן קיצוני.

בעקבות עתירת התנועה לבג"צ: ההפגנות בעיר פתח תקווה יכולות להמשיך להתקיים, בהתאם להוראות החוק – בעתירה לבג"צ התנועה העמידה תמונה עגומה של פגיעה חמורה וקשה בזכות יסודית המגדירה למעשה דמוקרטיה מהי. משטרת ישראל, כשלה בהחלטתה בין בגיבוש התשתית, בין בהגדרת הזכויות ובין באיזון בניהם. כך או אחרת נתקבלה החלטה שאיננה מידתית, איננה סבירה ואיננה חוקתית. היא הזכות לחופש ההפגנה והבעת המחאה. שורשיה נטועים עמוק בזכות היסוד לחופש הביטוי, שהיא זכות אקוטית להבטחת קיומה של חברה דמוקרטית חופשית וחפצת חיים, זכות המאפשרת ריבוי ומגוון של דעות – לרבות כאלו המבקרות את השלטון – ואשר נרמסת בצורה גורפת וברוטאלית על ידי משטרת ישראל. העתקת המחאה פוגעת אנושות בזכויות המפגינים כלל העותרים. לא כל שכן, הבקשה להוצאת רישיון עומדת אף היא בניגוד מוחלט להוראות החוק ולפרשנותם הסבירה, אינה מעוגנת באף כלל מכללי המשפט המנהלי, שרירותית, בלתי סבירה ועוברת על כלל ההגיונות המנהלית. מספר ימים לאחר הגשת העתירה התקיים דיון בבג"צ בעתירת התנועה לקיים את ההפגנות בעיר פתח תקווה בהתאם להוראות החוק – ובעקבות העתירה בית המשפט קבע בהחלטת ביניים שההפגנות יוכלו להמשיך להתקיים. זהו ניצחון חשוב לחופש הביטוי.

התנועה קוראת ליישום המלצות דו"ח מבקר המדינה בעניין סיוע המדינה לניצולי שואה – התנועה פנתה למשרד הפנים, משרד המשפטים, משרד הרווחה ומשרד האוצר בקריאה ליישום המלצות דו"ח מבקר המדינה בעניין סיוע המדינה לניצולי שואה. בחודש אפריל השנה, פורסם דו"ח ביקורת מיוחד מטעם מבקר המדינה בעניין סיוע המדינה לניצולי השואה. מהדו"ח עולים מספר ליקויים עיקריים בהתנהלותם של גורמים שונים בממשלה לגבי אופן טיפולם במצוקת ניצולי השואה בכל תחומי חייהם. חודש לאחר פרסום הדו"ח, פנת התנועה בקריאה ליישום המלצות מבקר המדינה. בין היתר, הנושאים שהודגשו שיש לתקן עניינים: אי-ניצול התקציב הייעודי למטרת שיפור רווחתם של ניצולי השואה; היעדר גורם מתכלל של הסיוע לניצולי שואה שמוביל להיווצרות חלל במענה לצרכים של ניצולים בחלק מתחומי חייהם; הקושי במיצוע זכויות הניצולים בעקבות היות ההסדרים החוקיים סבוכים; אי-הסיוע בדיוור לניצולים בעלי צרכים מיוחדים בתחום זה ועוד. ואולם, עד כה, בחלוף כשלושה חודשים מאז נשלח ה מכתב הראשון, לא התקבלה כל תגובה עניינית מטעם המשרדים השונים ואף לא כל הודעה על כך שהפנייה נמצאת בבדיקה.

עובדי הנמלים יקבלו חסינות גורפת מפוטורים!? – התנועה פנתה ליועץ המשפטי לממשלה ודרשה ממנו לבדוק את ההסכמה לחסינות מפוטורים שניתנה ל-1,250 עובדי נמלים למשך 15 שנה. עובדי הנמלים כבר קיבלו מעל למיליארד שקלים כדי שיאילו להסכים לפתיחת השוק לתחרות – אין שום סיבה שיקבלו פיצויים נוספים. בפניית התנועה ליועץ המשפטי הוא מתבקש לבחון את ההליכים בהם התקבלה ההחלטה ובמידת הצורך להנחות את המדינה לחזור בה מההסכם - עוד לפני שייחתם סופית. לא ייתכן שהסכם בעל השפעה מכרעת על המשק ייסגר בחדרי-חדרים, בלי טיפה של מנהל תקין ובלי שכל הגורמים הרלוונטיים יהיו מעורבים.

אחרי שנה: מה קורה עם חקירת מסירת הרחפן לראש ממשלת רוסיה? – בתחילת חודש נובמבר 2016, במהלך ביקורו של ראש ממשלת רוסיה במכון הוולקני, מסר שר החקלאות, ח"כ אורי אריאל, רחפן צילום תרמי לידי גורמים במשלחת ראש ממשלת רוסיה. יצוין, כי ממידע שנמסר לתנועה על ידי משרד החקלאות עולה שגובה עלויות הרחפן מגיעות לסכום כולל של כ-400,000 שקלים. אחרי שבעבר, בעקבות פניית התנועה נחשף כי מתנהלת חקירה על רקע האירוע כנגד מנכ"ל משרד החקלאות, כעת התנועה דורשת לברר מה קורה עם חקירה זו – לאור העובדה שבקרוב כבר תמלא שנה מאז האירוע.

מדוע במשרד האוצר לא מעבירים את המידע הנוגע לקרקעות שהועברו לסוכנות היהודית? – התנועה פנתה כבר פעם שלישית (!) למשרד האוצר בדרישה לקבל מידע ומסמכים הנוגעים להיתרים אשר נתנו לכאורה ע"י גורמים במשרד האוצר לסוכנות היהודית וכן מידע על כלל נכסי המדינה אשר זכויותיהם הועברו מהמדינה לסוכנות היהודית. התנועה דורשת שהמידע יועבר אליה – בהתאם לחוק חופש המידע, ותשקול את המושך הצעדים המשפטיים בנושא.

דורשים מינוי נציג מדינה בדירקטוריון מועצת הדבש - התנועה פנתה לשר האוצר, שרת המשפטים, שר הכלכלה והתעשייה ושר החקלאות, להמליץ בדחיפות על מינוי נציג מדינה מטעמי דירקטוריון מועצת הדבש – כיוון שדירקטוריון המועצה לייצור ולשיווק של דבש פועל מזה זמן רב בהרכב חסר וללא ייצוג משמעותי של נציגי המדינה, בניגוד לקבוצת בתקונה; למועצות הייצור סמכויות רבות (והשפעה מכרעת על המחיר שמשלמים הצרכנים) ולא ייתכן שבניגוד לתקנון, לא יכהן בהן נציג של המדינה.

האם לב לבייב חלקות קבר בבית העלמין בהר המנוחות בירושלים בניגוד לחוק? - בחודש מרץ פורסם בתקשורת כי איש העסקים, מר לב לבייב, לכאורה רכש כמאה חלקות קבר בבית העלמין בהר המנוחות בירושלים. זאת, על אף סעיף 14א(ב) לחוק שירותי הדת היהודיים [נוסח משולב], תשל"א-1971, לפיו "לא ירכוש אדם חלקת קבר בעבור אחר בתקופת חייו של האחר, אלא אם כן הוא בן זוגו, או הורהו". בכתבה פורסם כי שטח בית העלמין הינו מקרקעין בבעלות המדינה, אשר רשות מקרקעי ישראל הפקידה לניהולה של החברה קדישא. נוכח הדברים התנועה פנתה לרשות מקרקעי ישראל לפי חוק חופש המידע, וביקשה מידע ומסמכים הנוגעים לרכישה זו. בניהם: פרטי החברה קדישא אשר בידה הופקד המקרקעין עליו קיימות חלקות הקבר דן בבית העלמין בהר המנוחות; תאריך העברת המקרקעין; מסמך המעיד על ייעוד העברת המקרקעין, תנאי העברת המקרקעין, הניהול והשימוש במקרקעין על ידי חברה קדישא, לרבות תנאים בדבר תשלום סכומי כסף לרשות מקרקעי ישראל וכן מסמך המעיד על תשלום, ככל שהיה, מחברה קדישא לידי רשות מקרקעי ישראל, בגין העברת מקרקעין אלו.

תמלוגי זכויות יוצרים מאיימים על המשך קיום מפעל הרדיו החינוכי - היכן אחריות תאגיד השידור? - תנועה פנתה ליו"ר המועצה בתאגיד השידור הציבורי, גיל עומר ולמנכ"ל הזמני בתאגיד, אלדד קובלנץ בקריאה לקחת אחריות על תחנות הרדיו החינוכי, לדאוג לתשתית להפעלתן ולהסדיר את נושא תמלוגי זכויות היוצרים בתחנות הרדיו החינוכיות של תאגיד השידור, כפי שהוסדר על ידי רשות השידור, כדי להסיר את איום סגירתן של התחנות ולמנוע הפיכת העובדים בהן לפורעי חוק. אם התאגיד לא יקח אחריות על תשלומים אלו, תחנות רבות של הרדיו החינוכי, מרביתן בפריפריה, לא יצליחו לעמוד בתשלומים ועלולות אף להימצא בשל כך בפני סגירה. זאת, בעוד שמדובר בתחנות רדיו ללא מטרת רווח שתכליתן חינוכית. לפיכך קוראת התנועה לראשי תאגיד השידור לפעול בהקדם להסדרת התשלום למול איגודי היוצרים והמבצעים ולא להותיר את החלל שנוותר לאור החלפת הרשות בתאגיד ללא מענה באופן שבסופו של דבר הוא על גבם של אנשי חינוך ותלמידי בתי הספר והאוניברסיטאות השונות.

התנועה בקריאה למפקחת על הבנקים ולממונה על ההגבלים העסקיים שלא לאשר את רכישת בנק אגוד על ידי בנק מזרחי-טפחות - נוכח עסקת הרכישה המתגבשת של בנק אגוד על ידי בנק מזרחי טפחות, ובשל הריכוזיות הגבוהה במיוחד בה מתאפין שוק הבנקאות בישראל, קוראת התנועה למפקחת על הבנקים ולממונה על ההגבלים העסקיים להשתמש בסמכותן לפי חוק, ולא לאשר את רכישת בנק אגוד על ידי בנק מזרחי טפחות או על ידי כל בנק ישראלי אחר. על הרגולטוריות המופקדות על אישור העסקה לפעול למען האינטרס הציבורי להגברת התחרות. אישור העסקה עומד בניגוד למסקנות ועדת שטרם והחוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל, שמטרתם להגדיל את מספר השחקנים המתחרים בשוק הבנקאות. מיזוג בנק אגוד לתוך בנק מזרחי-טפחות יוביל לאובדן שחקן עצמאי, קטן אך לא בלתי משמעותי, שיוכל לקדם את התחרות; וכן יהפוך את בנק מזרחי-טפחות לשחקן דומיננטי באופן שיצמצם את המניע התחרותי שלו כיום ויעצים את השוק האוליגופולי בענף הבנקאות. לפיכך, כל עוד טרם קודמו ויושמו מהלכים משמעותיים להגברת התחרותיות וצמצום הריכוזיות בענף בהם הקמתם בפועל של מספר בנקים דיגיטליים ו/או מתן שירותי בנקאות על ידי חברות האשראי – אין לאשר את מיזוג בנק אגוד אל תוך בנק קיים אשר יצמצם את התחרות בענף זה ויהפוך את המשימה להקמת בנקים חדשים לקשה יותר, וייתכן שאף בלתי אפשרית. התנועה קוראת למפקחת על הבנקים ולממונה על ההגבלים העסקיים, לעמוד כ"חומת מגן" לטובת התחרות בשוק הבנקאות והאינטרס הציבורי, להתערב כבר בשלב זה, בעוד שהעסקה עדיין בגדר מתווה עקרוני, ולהבהיר שלא תאושר מכירתו של בנק אגוד כך שהוא ימוזג עם בנק קיים, אלא תאושר רק מכירתו לציבור ולמצער למשקיעים חיצוניים.

התנועה ומעש בקריאה להימנע מקידום המלצות ועדת השרים בדבר מינוי משנים למנכ"לים במשרדי ממשלה כמשרות אמון - הארגונים מתנגדים להצעת השרים למינוי משנים למנכ"לים ללא מכרז. תכלית ההצעה פוגעת באדני השירות הציבורי במדינת ישראל וראוי שהחלטה גורלית זו לשירות הציבורי לא תתקבל על ידי מי שמכהן כממלא מקום למשך עד שלושה חודשים: "צעדים אלו, של הגברת הפוליטיזציה בשירות הציבורי, רק יסכלו את תכליות המנהל בקידום רווחת הציבור וייפתחו פתח לפגיעה עתידית בעקרונות שלטון החוק, המנהל התקין, טוהר המידות, ואמון הציבור בשירות הציבורי כשירות מקצועי וא-פוליטי".

התנועה למשרד המשפטים: פעלו לקצבת כהונתו של רב הכותל המכהן – התנועה פנתה למשרד המשפטים וקראה לפעול לקציבת כהונתו של רב הכותל המכהן (בנפרד משאלת קציבת כהונתה של הבאיה אחריו, לה ניתן פתרון ראוי זה מכבר). לעמדתנו, אין מקום לכהונה בלתי מוגבלת של רב הכותל הנוכחי. כהונתו של רב הכותל מזה עשרים ושנים שנים כרב המקומות הקדושים ומזה שבע עשרה שנים כרב הכותל המערבי אינה מתקבלת על הדעת ובוודאי שאינה מהווה תקופת זמן סבירה בשום קנה מידה ואין דומה לה במשרות מקבילות בשירות הציבורי.

דורשים לחשוף: מה קורה עם המינויים לוועדה המוניתרית? – הוועדה המוניתרית של בנק ישראל, הפועלת מכוח החוק, אמונה על קביעת המדיניות להשגת מטרת בנק ישראל, מעקב אחר ביצוע המדיניות שנקבעה והחלטה על הפעולות שיש לנקוט כדי להשיג את מטרת הבנק, לפי החוק, כגון החלטות על שיעור הריבית, קבלת פיקדונות ומתן אשראי, ניהול יתרת מטבע חוץ ופעולות נוספות. הרכב הוועדה נקבע בחוק בנק ישראל, ולפיו, אמורה היא למנות שישה חברים – כאשר שלושה מהם עובדי בנק ישראל ושלושה נציגי ציבור. ואולם, מפרסומיה האחרונים של הוועדה, כמו גם מעמוד הוועדה באתר האינטרנט של בנק ישראל, עולה כי בוועדה מכהנים כרגע ארבעה חברים בלבד, ומתוכם, נציג ציבור יחיד (פרופ' ראובן גרונאו). עיון בדוחות שמחברת הוועדה, המפורסמים באתר האינטרנט של בנק ישראל, מגלה כי הוועדה פועלת בהרכב חסר זה זמן רב – החל מחודש אוקטובר 2014; כבר לפני כמעט שנה מונתה ועדה שאמורה לאתר מועמדים חדשים לוועדה – והתנועה פונה כעת, בחלוף כמעט שנה, עפ"י חוק חופש המידע על-מנת לברר מה קורה עם המינויים.

פעילות התנועה במישור המוניציפאלי בתקופה האחרונה – עשרות אחוזים מפעילות התנועה נעשים במישור המוניציפאלי – ולמרות שהמאבקים האלה לא עושים כותרות, דווקא שם מתרחשת הרבה מהשחיתות ושם מנוהל הרבה מאוד הכסף הציבורי מצורפת דוגמא אחת מבין אינספור פעולות שהתנועה מבצעת יום-יום בתחום זה: **זכרון יעקב** – התנועה פנתה למפכ"ל המשטרה ומפקד יחידת להב 433 בבקשה נוספת לעדכון מהו השלב בו מצויה הבדיקה בעניין ממצאי דו"ח מבקר המדינה בנוגע לעיר זכרון יעקב. **כפר סבא** – התנועה פנתה פעם נוספת ליועמ"ש להפסקת כהונתו של רב העיר כפר סבא – כיוון שהוא בכלל לא מתגורר בעיר. **דלית אל כרמל** – התנועה פנתה לפרקליט המדינה בבקשת ערר על סגירת תיק מועצת דלית אל כרמל, כרמים וסונול ומבקשת לפתוח בחקירה מחודשת לאור ממצאים חדשים שנחשפו. **ירושלים** – התנועה, בשיתוף עם אדם טבע ודין, הגישו ערר נגד החלטת הוועדה המקומית ירושלים לאשר את בקשת עיריית ירושלים להקים חניון תת-קרקעי בן 7 קומות מתחת לשוק מחנה יהודה, עקב כשלים חמורים שנפלו בהליך התכנוני ופגמים משפטיים בהליך האישור.